

Komentarji

Reakcija ovira znanstveni napredek

Znanost je silno napredovala zadnjih sto letih, posebno v elektrotehniki, fiziki, kemiji in medicini. To so v glavnem aplikativne ali praktične vede, ki izkoriščajo industrijsko in komercialno vrednost in so predmet domačih privatnih dobičkov, to je niso ovirane.

Na druge vede, ki se v današnjih razmerah ne dajo toliko izkoristiti kolikor so koristne za splošno razumevanje najvišjih vprašanj. Sem spadajo socialne in naravoslovne vede, med zadnjimi so važne zlasti tiste, ki se bavijo z razvojem človeka in katere skušajo zajeti do največje človeške narave ter jo analizirati ali razčleniti z namenom, da bi ljudje enkrat temeljito spoznali sami sebe in kontrolirali svoj razvoj ter svoje življenje v najboljšem smislu in po človeški sreči.

Znanstveniki, ki se bavijo s temi vedami, pa še danes nimajo svobode in kooperacije s strani oblasti, kakršno imajo strokovnjaki aplikativnih znanosti. Tudi v Ameriki, kjer je tradicija, da lahko vsakdo svobodno izpoveduje svoje teorije, je v praksi baš narobe. Razume se, da največ očitnih predsodkov izvirajo iz indirektnega protovanja ter oviranja je strani reakcije, tiste politične reakcije, katere živi od znanstvene zabitosti in primitivnosti.

V Californiji živi dr. Robert Cornish, ki že dve leti eksperimentira z oživljanjem mrtvih. To je uspešno sredstvo in to je ta namen, svoje poskuse ali eksperimente pa do sedaj ni dalj edino na psih. Pse zaživi plinom in potem jih oživi. Nekateri se niso dali oživeti, toda pri okrog dvajsetih je bil kar mu je dokaz, da je učinkovit njegovega sredstva oživljanja.

Dr. Cornish pravi, da je vsa človeška ogorčenost, ki jo povzroča smrt, ni potrebna v grob. To so tiste, ki se zaduše po nesreči ali smrti, utope ali drugače zapazijo nagli smrti, ne da bi bili nikoli kakšno organsko bolezen. Ljudje bi se dali oživeti in bi bi priložnost za novo življenje; ne morda vsi, toda vsaj številno. Toda dr. Cornish ne more poskušati na ljudeh, da bi rad. Zakoni, ki so v tem strogi, mu ne dopuščajo.

Pred kratkim se je dr. Cornish vrnil na governorje Arizone, ki ga je v Coloradu s prošnjo, da mu dovoli, da bo eksperimentiral na zločincih, ki jih oboje države usmrte s plinom. Nobene škode ne bi bilo, če bi mu dovolili, toda governor mu je že odgovoril, da ne bo nič. "Zločinci, ki jih usmrta, morajo ostati mrtvi", je bil odgovor. Največ žalja ima v Nevadi, vendar še ni odgovorila.

Nasprotovanje eksperimentu dr. Cornisha je naravnost nezakonito. Listi ga v splošnem smatrajo za mazača, kadar kaj poročajo o njem, narečno v zaničljivem tonu, češ, da "pravo smrt" ne more biti oživljena. Nerazumljivo je, kaj sploh mislijo s "pravo smrtjo", vendar je jasno, da vse to ne more izvirati iz naziranja, da smrt je in mora ostati misteriozen teror, pred katerim morajo vsi ljudje trepetati in katerega ne sme biti rešene.

Ljudje tega naziranja—ki slova na religiji—ne bodo nikdar razumeli, da je oživljeni človek bil in bo kdaj mrtev. Mnogi primeri je že bilo, ko je bil človek oživljen, ampak po sodbi ljudi, je to bila prevara, češ, da je fizični znaki pričajo o njem.

6500 ARETIRANIH V BELGRADU OB POGREBU

Policija je zaprla vse sumljive moške in ženske, da zavaruje tuje monarhe in prince. Pol milijona Srbov navalilo v Belgrad ob pogrebu Aleksandra.

Turin, Italija, 18. okt.—Dr. Ante Pavelić in Egon Kvaternik sta bila danes aretirana v tem mestu na zahtevo Francije. Dr. Pavelić je glavni vodja hrvaške teroristične organizacije Vstasi, Kvaternik je pa bil vodja šestorice teroristov, ki so ob koncu septembra prišli v Francijo. Jedinika bosta izročena francoski policiji.

Belgrad, 18. okt.—V zadnjih treh dneh je bilo v Belgradu aretiranih 6500 oseb. Vse moške in ženske, ki so količkaj na sumu, je policija zmetala v zaporo z namenom, da zavaruje tuje monarhe, prince, visoke državne in militariste, ki so napolnili glavno mesto Jugoslavije za pogrebne svečanosti. Ogrorna armada vojaštva, žandarjev in tajne policije je zajela mesto. Prihod rumunskega in bolgarskega kralja, predsednika Francije in nekaterih drugih je bil tajen in vsak teh gostov se nahaja pod silno stražo. Navadni ljudje so popolnoma izključeni iz ulic, ki so namenjene le za tuje goste.

Belgrad ima okrog 300.000 prebivalcev, toda danes je bilo v njem skoro milijon ljudi. Poleg vojaštva, ki se je zgrnilo iz vseh krajev v prestolico, je prišlo do pol milijona civilistov, največ Srbov, ki so se pripeljali v vlakih, domačih vozovih in deloma prišli peš iz vseh krajev Srbije, Bosne in Hercegovine. Za vse te ljudi ni bilo prostora v mestu in prespali so v šotorih zunaj mesta.

Vreme je deževno vse te dni, kar je pomnožilo ogromne težave za vse te množice.

Pogrebne ceremonije so bile v kraljevski palači, kjer je Aleksander ležal na javnem odru dva dni in zaključile so se v stolni pravoslavni katedrali, nakar je bila dve milj dolga procesija do železniške postaje, odkoder je vlak odpeljal mrtvega kralja v Topolo, 53 milj južno od Belgrada, kjer je grobnica dinastije Karadžordževićev.

Dveh članov kraljeve rodbine ni bilo med pogrebci. Manjkalo je Aleksandrovega brata Džordža, ki se nahaja v zaporu za slaboumnne in še danes ne ve o smrti svojega brata, in njegove sestre Helene, ki se je sprla z Aleksandrom pred mnogimi leti in od takrat stalno živi v inozemstvu.

Holandci se ne udeležijo olimpijade v Nemčiji

Amsterdam. — Holandska liga sportnikov in gimnastikov je zaključila, da se ne udeležijo svetovne olimpijade v Berlinu leta 1936 kot protest proti sedanjemu režimu. Člani lige urkajo tudi sportnike drugih dežel, naj bojkotirajo hitlerjevske srednjeveške bigote in to svetovno olimpijado.

Turčija plača \$1.300.000 odškodnine Ameriki

Istanbul, 18. okt.—Turčija bo plačala Združenim državam \$1.300.000 odškodnine za zaseženo lastnino ameriških državljanov med svetovno vojno. Zadeva je bila pravkar sklenjena med ameriški in turškimi delegati v Istanbulu.

Volilna pravica brezposelnih delavcev v nevarnosti

Roosevelt obsoja poskuse, da se ljudem na relifu odvzame volilna pravica pod pretvezo, da so "berači"

Washington, D. C.—V najmanj dvanajstih državah poskušajo odvzeti volilno pravico brezposelnim delavcem, ki so na relifu. V nekaterih državah, zlasti na jugu, imajo še vedno stare zakone, na podlagi katerih so "pavperji" ali berači izključeni od volilne pravice. Te zakone hočejo zdaj izriniti proti brezposelnim, češ, da ljudje, ki prejemajo javno podporo, so "pavperji".

Predsednik Roosevelt je v sredo na sestanku s časniki o strogo opozoril ta poskus, da se brezposelnim delavcem, ki so na relifu, oropajo volilne pravice. Rekel je, da ljudje, ki bi radi delali, a ne morejo dobiti dela, se nikakor ne morejo nazivati berači. Vsako početje te vrste je neameriško.

Hitler je dobro potegnil mladino za nos

Njegova nova "reforma" je dobila sovražni odmev med mladimi delavci

Frankfurt ob Meni.—(TIS)—Nova Hitlerjeva "reforma", s katero je ukazal odsloviti vse delavce in delavke pod 25. letom, na njih mestih pa uposliti starejše delavce, v prvi vrsti nacističke, je napravila pravo senzacijo med prizadetimi. Mladi delavci, ki so bili najbolj navdušeni za Hitlerja, so kar ostrmeli.

Hitlerjevo časopisje sicer skuša tolažiti milijone fantov in deklet, ne more pa zakriti panike. Odredba delavskega ministra je res podvržena različnim tolmačenjem radi nejasnosti, toda nacistička delavska sodišča so dobila posebna navodila, naj ne upoštevajo prizivov proti takim odslovitvam.

Tako Hitler plačuje tiste, ki so mu največ pomagali do poraza delavskega gibanja in mu sigurno pomagali do zmage. In to je nova generacija, ki je zrasla po vojni.

ZMAGA PRISTANIŠKIH DELAVCEV NA ZAPADU

Arbitražni odbor jim je priznal skrajšanje delovnika, zvišanje plač in skupno kontrolo posredovalnic

San Francisco.—(FP)—Pristaniški delavci na zapadni obali, ki so bili zadnje poletje na splošni stavki, v San Franciscu pa vsi delavci štiri dni, so po arbitražni komisiji dobili skrajšanje delovnika na 30 ur v tednu—pet dni po šest ur—zvišanje plače od 85c do 95c na uro in plačo in pol za čezurno delo ali \$1.40 na uro. Zahtevali so dolar in pol drugi dolar na uro.

Glede kontrole pristaniških posredovalnic je komisija odredila skupno upravo po posebnem odboru, v katerem bodo imeli delavci tri zastopnike in delodajalci tri. V slučaju nesoglasja naj ta odbor imenuje razsodnika ali ga bo postavil pa delavski department. Stavkarji so zahtevali popolno unijsko kontrolo posredovalnic.

Ko je bil predsednik distriktne organizacije pristaniških delavcev W. L. Lewis vprašan, kaj misli o razsodbi arbitražne komisije, je rekel, da je "prav zadovoljen". Harry Bridges, militantni vodja stavke, je pa rekel, da ga odlok glede posredovalnic ne zadovoljuje.

Komisija je prepovedala vsako diskriminacijo proti organiziranim delavcem. Unija je dobila tudi večjo pravico pri pošiljanju delavcev na delo.

Da je izid arbitraže tako ugoden za delavce, je iskati vzrokov v velikem boju pristaniških in mornarskih delavcev, ki na zapadu ne bo tako kmalu pozabljen.

Visok davek na samce in samice v Nemčiji

Berlin, 18. okt.—Vlada je večeraj naznanila, da bo dohodninski davek družinskih očetov precej znižan. Čim več otrok v družini tem manj bo davka, toda kolikor manj bodo plačevali velike družine toliko več davka pride na samce, samice in zakonske dvojice brez otrok. Družine, ki imajo šest ali več otrok, so proste dohodninskega davka.

Avstrijsko delavstvo spet strmilo svoje vrste

Španski klerofašisti zahtevajo smrt rebelev

Robles, vodja klerofašistov, hoče, da so vsi voditelji revolucionarne stavke postavljeni ob zid in ustreljeni

Madrid, 18. okt.—Španaka vlada še vedno poroča o "padanju" delavskih postojank v rudarskem okolišu province Asturije na severu Španije. Na primer rudarsko mesto Mier, ki je že dva tedna v rokah revolucionarnih rudarjev, pade vsak dan dvakrat—zjutraj in zvečer.

Kljub temu je jasno, da se rudarji ne bodo mogli dolgo upirati, kajti vsa vojaška sila Španije je zdaj koncentrirana proti njim, vojaškim četam pa pomagajo tudi fašistični prostovoljci pod vodstvom Roblesa. Jose Maria Gil Robles je mobiliziral 5000 klerofašistov za razbijanje stavke na železnicah in za direktne boje z delavci.

Vlada je zdaj v konfliktu sama s seboj glede vprašanja, kaj naj stori z ujetimi in aretiranimi levičarji, socialisti, komunisti in sindikalisti. Okrog 2000 teh rebelev je v zaporih. Robles zahteva sumarično kazni: vse je treba postaviti ob zid in postreliti, posebno pa vse voditelje, lokalne in glavne. Nekateri ministri so proti temu in zdaj se kavsajo s klerofašisti.

Predsednik republike Alcala Zamora je večeraj svaril ministre, naj v postopanju z jetniki rabijo razum namesto maščevalnih strasti.

Admiralska uniforma je kriva Aleksandrovo smrt

Belgrad, 18. okt.—Kralj Aleksander bi si bil lahko rešil življenje, če ne bi bil sklenil, da mora ob prihodu v Francijo nositi admiralsko uniformo. Kralj je imel dva oklepa proti krogam in tak oklep je večkrat nosil, tudi med obiskom Bolgarije, ga je imel na sebi. Toda admiralska suknja bi se bila slabo prilegla, če bi bil oklep pod njo, zato je šel na suho v Marselju brez oklepa in v svojo—smrt.

Dunajski socialisti osnovali novo organizacijo. Nova stranka v povozu. Socialisti za združjenje s komunisti

Curij, Švica.—Na razvalinah nekdanj mogočnega in bojevitega gibanja si avstrijsko revolucionarno delavstvo zopet gradi svojo organizacijo za strmoglavljenje klerofašističnega režima in zgraditve socializma s pomočjo svoje vlade.

Kako poroča Arbeiter Zeitung v Brnu na Češkem, kjer je sedež pobeglih avstrijskih socialistov, se je prve dni v septembru vrnila konferenca dunajskih socialistov, ki je združila vse njihove revolucionarne skupine v "Dunajski socialistični organizaciji," katero z ostalimi provinčnimi organizacijami vred spojijo v predlagano Združeno avstrijsko socialistično stranko.

Te konference dunajskih revolucionarnih socialistov se je udeležilo 70 zastopnikov, ki so izdelali načrt za reorganiziranje avstrijskega delavstva v novem revolucionarnem gibanju, sestavili program in pozvali pripadnike razbite socialne demokratske stranke, unij, ščebunda in drugih organizacij, vključevši komuniste, v to gibanje.

Po zatrtju avstrijskega delavskega gibanja po februarjski revoluciji so se pogumnejši socialisti, kolikor jih ni bilo vrženih v ječe in koncentracijske tabore, pričeli organizirati v podzemskih skupinah. Na največje ovire so našli dunajski revolucionarji, ki so šele s to konferenco strnili svoje vrste. V ostalih mestih in na deželi ni gibanje toliko trpelo ko na Dunaju in je bil proces tajnega reorganiziranja hitrejši.

"Pri reorganiziranju tega gibanja je bilo treba premostiti tisoč zaprek in doprinesiti težke žrtve po naših najboljših sodelavcih," pravi apel te konference na avstrijsko delavstvo za pridruženje novemu gibanju. "Illegalno delo za stranko ima svoje mučenike, svoje brezimne junake."

"Ampak poskusi so uspeli. Kljub fašističnemu terorju se nam je posrečilo zgraditi v Avstriji takšno delavsko gibanje kakršno ni obstajalo še v nobeni deželi, ki je pod režimom reakcionarnega nasilja. To gibanje je naš najboljši porok za našo bodočo zmago."

"Naša (nova) stranka je edini dedič in naslednik avstrijskega socialdemokratskega gibanja; tvori novo, prerajeno revolucionarno gibanje. Je nova socialistična organizacija, ki združuje vse skupine in odprto stremi za popolno enotnost avstrijskega delavstva."

"Sodrug! Napravimo konec vsem očitkom in pomislekom! Strnimo naše vrste proti rabelski vladi! Naprej, dokler ne zrušimo diktatorstva! ... Kdor koli je bil in je še socialist, kdor koli je pripravljen korakati z nami v duhu Viktorja Adlerja in pod praporom Wallischa in Weissela—njegovo mesto je v naših vrstah."

"Pridružite se Združeni socialistični stranki! Mi smo pokazali vsemu svetu, da je ni sile in ne terorja, ki bi mogel zdrobiti duh avstrijskega delavstva. In zdaj mu bomo pa pokazali, da je avstrijsko delavstvo sposobno združiti svoje sile in skupno korakati k zmagi."

Nova deklaracija avstrijskih revolucionarnih socialistov in program, na katerem naj bo zgrajena nova stranka, naglašata, da za avstrijsko delavstvo, ki je oropano vseh demokratičnih sredstev in pravic, ni druge poti kakor nasilna zrušitev klerofašističnega režima, katerega naj nasledijo delavska diktatura.

(Dajle na 2. strani.)

Kako bo Roosevelt rešil to vprašanje? (Narissal Jerger.)

—Federated Pictures

Vesti iz Jugoslavije

...lastnega očeta je priznal umor
...mesto, 29. septembra—
...mo poročali, je bil nujno
...umora svojega očeta
...posestnika Franca
...v vasi Seč pri Črmošnjicah
...njegov lastni 26-letni sin
...ki ni mogel dokazati ali-
...sploh ni maral navesti,
...je nahajal usodne noči
...in 11. uro zvečer.
...so mladega osumljenje-
...v Ribniku pri njegovi
...to ga nato prepeljali na
...postajo v Črmošnjice,
...dolgčas zasliševali. Ker
...spravili iz njega, so
...peljali na njegov rodni
...je ležal umorjenj oče
...naravnemu glavu. Ob po-
...očetovo truplo je fant
...vdrgetal, se naslonil na
...vrat in pričel z osta-
...mih krčeviti jokati.
...je večkrat nevrpšan
...: "Nisem ustrelil očeta!
...nedežlen!"
...so ga prepeljali na
...postajo v Črmošnjice,
...so prišli sorodniki in pro-
...moče orožnike, da dovoli-
...kamu udeležiti se pogreba.
...je seveda bila odklonje-
...rožniki postaji so popo-
...lavljanje fanta nadalje-
...Proti večeru je pa France,
...od neprestanega zasli-
...omagal in slednjič pri-
...zboroviti zločin. Dejal je:
...je, jaz sem ustrelil oče-
...vod je mladi zločinec na-
...vredne domače razme-
...terih je bil baže kriv edi-
...Stari Zabkar je bil po
...ipovedi velik nasilnež, ki
...jezo vselej stresal nad
...z grobjansko silo.
...je po priznanju tudi
...opisal, kako je izvršil
...ko je vsa rodbina leg-
...pdku, se je priplazil do
...heva, nato pa do hode-
...prišel po tel poti na pod-
...kjer je imel njegov po-
...je spravljeno v izbi lov-
...nje in svojo obleko. Snel
...ne lovsko puško s 16 mm
...za streljanje lisic (ši-
...obeh cevah. S podstreš-
...je tako oborožen vprav ti-
...spilazil po stopnicah v
...Tu je pričel oklevati in se
...meraval vrniti. Zli duh pa
...magal dobro voljo in tako
...konec hitro sklenil, da bo
...ke izvršil grozni napad.
...ali nikoli! Da ga ne bi
...presenetili s puško, je
...skrbno prekril z oče-
...oleko, ki jo je našel na
...reju.
...je tako dospel do očetove
...je odprl vrata in napel pe-
...Nenadni šum je zbudil
...ki je zaklical: "Kdo je?!"
...tem hipu je že počila pu-
...njegov lastni oče se je
...zadet v glavo zgrudil
...požar s smrtno nesrečo
...ome, pri Dolu, 29. sep-
...—V petek okrog pol 2.
...je nenadno pri škofljan-
...podružnici začelo biti plat
...Gorelo je veliko gospo-
...poslojpe pri posestnici
...Kraunkovi, po domače pri
...na Studencu. Ljudje in
...gasilci so takoj prišli in
...putara ter začeli reševati
...je v naglici rešiti pač da
...gasilci so trud osredotočili
...vanje hiše in drvarnice.
...tem, ko so šli gasilci s cevjo
...gretim gospodarskim po-
...in hišo, se je podrl po-
...zad ter se zrušil na posest-
...sina Lojzeta Pirnata iz
...ki je po par zdihljajih
...niko je bil ranjen na no-
...način studeniskega
...društva. Ogenj je
...tem divjal dalje in se raz-
...na bližnji kozolec. Iz
...so po napornem delu re-
...zadušeni dve kravi in ene-
...kmeta. Posestnica trpi ob-
...kodo, kajti poleg gospo-
...poslojpa in kozolca ji

je ogenj uničil tudi gospodarsko orodje, stroje in nad 13.000 kg sena, ki je bilo deloma že prodano.
Ogenj je bil skoraj gotovo podtaknjen in je povzročil okrog 100.000 Din škodo, dočim je bila posestnica zavarovana komaj za 10.000 Din.
Pokojni Lojze Pirnat je bil sin uglednega dolgoletnega krstinskega župana Ivana Pirnata. Bil je vzor naprednega fanta, katerega so imeli brez ozira na politično prepričanje vsi zelo radi.
Smrt pod kolesi vlaka
Maribor, 27. septembra. — V nedeljo zjutraj ob 3. se je vrgel pod brzovlak št. 502, ki vozi med Ponikvo in Poljčanami, 22-letni tovarniški delavec Jože Mejavšek. Našel ga je okrog pol 4. zjutraj progovni obhodnik Kvas, ki je potem obvestil železniško postajo v Poljčanah. Isto jutro je odšla komisija, v kateri so bili orožniki iz Loč in banovinski zdravnik dr. Lautner, ki so ugotovili, da je nesrečnik sam napravil tako strašen konec. Mejavšek je imel odrezano glavo, truplo pa je ležalo pravokotno na tiru. Očividno je samomorilec položil glavo na tračnico in so mu jo kolesa brzovlaka odrezala.
Zagonetno je nekoliko ozadje tega žalostnega dejanja. V soboto zvečer so kozuhali turščico, med ličkarji se je pa seveda zaradi preobilo zavžite pijače vnel prepir. Mejavšek je grozil bratu in drugim, da jih bo zaklal. Čez čas je odšel, češ, da bo z bratom že obračunal. Ko so ga našli mrtvega ob prog, je imel za škornjem dolg nož. Orožniki so izvedeli, da so fantje dražili Mejavška zaradi nekega dekleta, s katerim je bil imel razmerje. Truplo nesrečnega mladika so prepeljali na pokopališče v Ločah in ga včeraj pokopali.
Barakarji na Kodeljevem se morajo seliti
Ljubljana, 27. septembra. — Te dni je prišla vest, da že spet izganjajo barakarje s Kodeljevega. Prav za prav ne izganjajo barakarjev, marveč dobrunjska občina hoče odpraviti s svojega zemljišča nekaj revnih kolib. Odstranitev teh kolib bi bila razumljiva in celo hvalevredna, če bi se kdo poprej pobrigal za ljudi, ki v njih stanujejo. To se pa ni zgodilo. V kolibah na Kodeljevem stanuje 7 družin, ki štejejo okrog 40 članov, med njimi je okrog 20 malih otrok, saj životarijo tam družinski očetje, ki imajo po 5 do 8 otrok. Ti barakarji so pristojni sicer v razne občine, prebivajo pa na Kodeljevem že dolga leta ter se preživljajo vsi z revnim zaslужkom, ki ga najdejo v Ljubljani in najožji njeni okolici. Eni pomagajo od časa do časa pri raznih stavbah, drugi izvršujejo najrazličnejša druga priložnostna dela, nekateri pobirajo kosti in cunje, vsi pa tudi v najboljši svoji "sezon" ne zaslužijo toliko, da bi si lahko kje najeli in plačali stanovanje. Če zaslužijo na dan po 10 Din, smatrajo to že za ugoden zaslužek. Pri toliki revščini in pri opravljanju

najslabših del pa so vsi poštenj in kriminalne oblasti še nikdar niso imele opravka s njimi.
Pred dvema letoma so se morali nekateri barakarji zaradi regulacije Ljubljaniče preseliti na nasprotno koso zapuščenega zemljišča, kamor so z velikim trudom prenesli svoje kolibe. Letos aprila pa so bili vsi obveščeni od dobrunjske občine, da morajo biti barake odstranjene v nekaj dneh, ker bodo v nasprotnem primeru občinski organi sami podrli kolibe na stroške njenih prebivalcev. V veliki stiski so tedaj barakarji obiskali vsa oblastva ter prosili, naj se jim kje drugje nakaže kako zemljišče, kjer bi si lahko sami uredili svoja borna zavetišča. Primerno zemljišče jim je bilo obljubljeno in občina je po raznih intervencijah preklicala svoj sklep o takojšnji odpravi kolib. Ves ta čas od aprila pa se za barakarje ni našlo nikoli drugega zemljišča, pač pa so 22. t. m. dobili vsi od občine tako obvestilo, kakor aprila. Tudi sedaj so se reveži zglasili pri baranski upravi in še na drugih mestih ter dobili zagotovilo, da jim bo odkazano neke zemljišče za naselitev.
Nemški naciji so konfirirali glade Avstrije
Nacistična propaganda v Avstriji se obnavi po volitvah v Posaarju
Munich, Nemčija. — (TIS) — Iz zanesljivih virov se je izvedelo, da so imeli poglavarji nemških in avstrijskih nacijev o priliki zadnje konvencije Hitlerjeve stranke v Nurembergu važno tajno konferenco, na kateri so se posvetovali o nacistički taktiki v Avstriji in napram Avstriji.
Te tajne konference se je udeležilo 200 voditeljev avstrijskih nacijev, ki so dobili posebna povabila. Med zastopniki nemškega in avstrijskega hitlerizma je prišlo do sledečega spoznanja:
Hitlerjevci v Avstriji prenehajo z nasilji in napadi na sedanjo klerofašistično vladno, dokler ni končan plebiscit v Posaarju 13. januarja prihodnjega leta. Razlog za to očividno je, ker si Hitler želi obdržati na svoji strani čim več katoličev, nov v Posaarju, ker jih potrebuje za svojo zmago pri referendumu o usodi tega ozemlja.
Od sedanje avstrijske vlade naj zahtevajo "svobodne volitve v skladu z demokratskimi ideali" in grme proti nji valed "tiranstva". Hitlerjevi lopovi so pripravljeni izrabiti tudi "demokracijo" za svojo deko.
Avstrijskim nacijem je bilo tudi sporočeno, da v pričetku novembra dobe novega "voditelja" za 10. distrikt, kar v nacističkem jeziku pomeni Avstrijo. Odgovoren bo direktno glavnemu Hitlerjevemu pobočniku Hessu.
Za odslovljenega delavca je justica počasna
Washington. — Nad leto dni je preteklo, odkar je Virgil Reneau v Healdtonu, Okla., izgubil delo pri Harry Abela Machine kompaniji radi unijskih aktivnosti. Delodajalec je na zaslišanju priznal to, že dvakrat je pa ignoriral odlok pokrajinskega delavskega odbora, ki mu je ukazal sprejeti na delo odslovljenega Reneaua.
Sedaj je narodni delavski odbor zaključil, da ga mora družba uposliti v desetih dneh ali natančno 13 mesecev po odslovitvi.
Velika zahteva za prevžitkarne farme
Austin, Tex. — Od 12.000 do 15.000 delavcev je vložilo prošnjo za nakup 350 prevžitkarških farmic, katere gradi v obliki kolonij zvezna vlada v tej državi, pravi H. F. Keuhne, glavni arhitekt. Notranji department smatra te farmice in hišice za model prevžitkarške ekonomije.
V Houstonu je že izgotovljenih 80 "homesteadov" po par akrov zemlje in administracija zdaj zbira aplikante. Drugi projekti v Wichita Fallsu, Arlingtону, Three Riversu in Beaumontu bodo skončani do 1. decembra.

Komija razvado
Kajenje pomnožuje sladkor v krvi
Ali ste že slišali kadilca, ki se je razburjal nad cigaretami z malo nikotina? "Izlužen zelišče", je dejal in zatrjeval, da mu nikakšen tobak ne prosi običajne užitka; da ga ne poživlja in mu ne uteši gladi.
Znanost mu daje prav. Dolgo časa je bila v dvomih, katere sestavine tobačnega dima povzročajo prav za prav znanstveno filozofsko učinko. Tako so smatrali, da so mnoksidne ogljikove spojine v dimu krive škodljivih posledic kajenja. V resnici pa varila nekadašnje na velikomestni ulici več ogljikovega monoksida in avtomobilskih izpušnih plinov nego hud kadilec. Sele pred kratkim so ameriški fiziologi ugotovili, da je v resnici nikotin vir užitka pri kajenju.
Nikotin, ki nosi svoje ime po Jeanu Nicotu (ta je uvedel kajenje na dvoru Marije Medicejske), je, kakor znano, hud strup. Če pride v neposredno dotiko s živčnimi ganglijami, jih uniči. A to se pri kajenju ne dogaja. Normalni učinek kajenja je neko prehodno precejšnje pomnoženje sladkorja v telesu in po tem splošno stopnjevanje sladkornega sežiga. Malenkostne količine nikotina pri kajenju vplivajo na stranske obisti. Posledica je ta, da se poveča pridelava adrenalina. Sproščeni adrenalin izkove svoje značilne "glikolitne" reakcije, to se pravi: v mišicah in jetrih nabrani glikogen (nekako rastlinskemu škrobu podobna snov) se spremeni v sladkor in koncentracija sladkorja v krvi se dvigne.
Odkritje te "hiperglikamije" je uspelo ameriškim raziskovalcem slučajno. Raziskovali so vprašanje najugodnejših predmetov med obedi, torej vprašanje, kolikokrat na dan naj se hranijo dojenčki, otroci, študenti, delavci itd. Izmerili so v rednih presledkih dihalni kvocient (razmerje med porabljenim kisikom in količino kisika v vdihavanem zraku) in koncentracijo krvnega sladkorja pri mnogih stotinah poskusnih oseb. Ne katere dni so se morale te osebe postiti. Tedaj sta se znižala dihalni kvocient in koncentracija krvnega sladkorja na določene minimalne vrednosti. Po jedi sta se takoj dvignila, po dveh do štirih urah po jedi pa sta dosegla isto stanje kakor po postu. To stanje je vztrajalo potem dalj časa, ne da bi se dosti spremenilo.
A pri neklih poskusnih osebah so se pokazali glede sladkorja

Slovenska Narodna

Učesništvo 9. aprila 1904

Podporna Jadrna

Iskri, 17. junija 1907 v drži Iliada

2657-55 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODBOR:

VINCENT CANKAR, predsednik, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, tajnik, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOORHEIS, gl. blagajnik, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
PHILIP GODINA, upravitelj glasila, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI:

FRANK SOMRAK, prvi podpredsednik, 996 E. 74th St., Cleveland, O.
JOHN E. LOKAR JR., drugi podpredsednik, 1198 E. 170th St., Cleveland, O.

GOSPODARSKI ODBOR:

MATH PETROVICH, predsednik, 505 E. 140th St., Cleveland, O.
ANTHONY CVETKOVICH, 983 Seneca Ave., Brooklyn, N. Y.
JOHN OLIP, 140 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.

POSLOVNI ODBOR:

JOHN GORSEK, predsednik, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON SULAR, Box 27, Anna, Kans.
JOHN TROJAN, Box 257, Strabane, Pa.
FRANK PODBOJ, Box 61, Parkhill, Pa.
FRANK BARBICH, 10010 Parkgrove Ave., Cleveland, O.

NADZORNI ODBOR:

FRANK EATZ, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
FRED MALOGAI, 25 Central Park, Peru, Ill.
JACOB AMBROZICH, 418 Pierce St., Evelet, Minn.

POZORI: Kuratorstvo in glavni odbor, ki deluje v gl. uradi, so vsi tabele VSA PRIMA: ki se nanašajo na posla gl. predsednika, naj se nanašajo na predsedništvo VSA DENARNE poslovanje in stvari, ki se tičejo gl. upravnega odbora in jedrno voljo naj se poslovanje na gl. tajništvo.

Vse zadeve, ki se tičejo poslovanja, naj se poslovanje na bel. tajništvo.

Vse zadeve v zvezi s blagajniškimi posli, naj se poslovanje na blagajništvo.

VSE PRISTOJE glavn. poslovanja v gl. upravnem odboru naj se poslovanje Frank Eatz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRISTOJE na gl. poslovanje naj se poslovanje na John Gorka, predsednik poslovanja odbora.

VSE DOPISI in drugi spisi, nametniki, spisi, naročila in spisi vsi, kar je v zvezi s glavnim jedrom, naj se poslovanje na "PROSVETO", 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NOTE: Correspondence with the Executive Office should be addressed as follows: Communications for the executive president should be addressed to him. All communications of money and business correspondence should be addressed to him. Matters of club benefit should be addressed to the assistant secretary. Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up with him. Complaints concerning the work of the executive board should be addressed to Frank Eatz, chairman of the Board of Supervisors. Charges, complaints and appeals should be addressed to John Gorka, chairman, Judicial Committee.

koncentracije nenadni skoki. Podrobna preiskava je pokazala, da se pojavljajo ti skoki pri ženskah zelo redko, pri otrocih pa nikoli. In tedaj so raziskovalci zasumili, da je to morda posledica kajenja. Kontrolni poskusi so potem dejansko dokazali, da nima kajenje pri visokem dihalnem kvocientu in visoki sladkorni koncentraciji nobene vpliva, če je pa oboje nisko, posebno po postu, pa izkove kajenje močno porast obojega.

Ta dejstva dajejo pojasnilo za trditve nešteti kadilcev: da jim kajja toži glad. Občutek gladi se pojavi, kakor je že dalj časa znano, vedno po določenem času, ko je sladkorna koncentracija dosegla minimalno vrednost. Tudi ostale posledice kajenja, kakor pospešitev utripa, porast krvnega pritiska itd., so bržkone v zvezi s pomnoženim izločevanjem adrenalina.

Da povzroči injekcija nikotina pri živalih začasno množino krvnega sladkorja, je bilo že prej znano. Da pa ima kajja isti učinek, je nekaj novega.

Rusija pospravila letino

Moskva. — Do 27. septembra je Rusija pospravila, razen zapadne Sibirije, vso letino, ki znaša 95% od predvidevane količine. Do tega dne je poslala tudi 75% oaimine ali 15.000.000 akrov več ko ob istem času lanskega leta.

Nov tehnični izum

— Zakaj te ni bilo včeraj v šolo?

— Nisem mogel. Dobili smo punčko!

— Kaj? Tvoj oče je vendar že dve leti v Ameriki!

— Ampak mi imamo doma radio...

Nepotrebno

— Prijatelj! Kakšen pa si vendar! Glava ti je vsa krvava, na obeh imas vse polno krotovic...

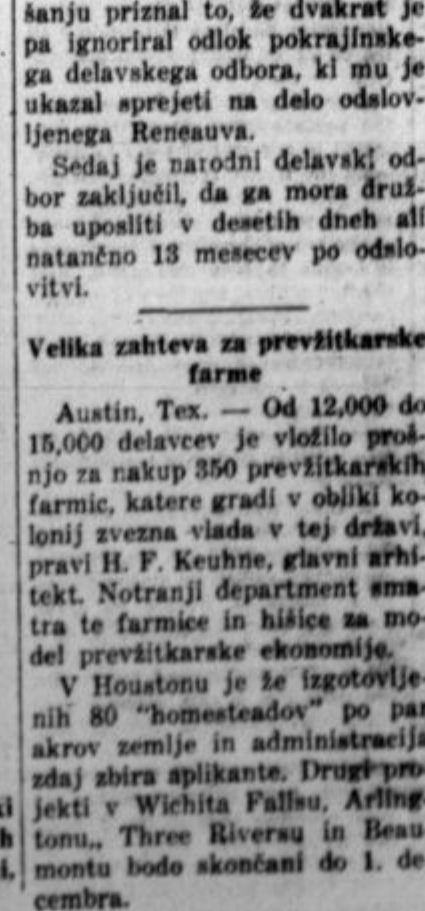
— Ali hočeš, da te spremim domov?

— Ni treba! Saj prihajam od doma.

All ste naročeni na dnevnik "Prosveta"? Podpirajte svoj list!

Čikaška razstava: Ameriški prvak baseballa Babe Ruth kramlja z dečki, ki so vsi srečni, da ga vidijo.

Čikaška razstava: Ameriški prvak baseballa Babe Ruth kramlja z dečki, ki so vsi srečni, da ga vidijo.

\$124.50

lahki pogoji

\$10 takoj

ostalo na majhne mesečne obroke zarno z vašim plačilom za elektriko.

Nov prostoren Kelvinator po novi nizki ceni!

Ta veliki Kelvinator—4.7 kubičnih čevljev—ima posebno nizko ceno v prid tistih, ki hočejo dober refrigerator in poceni. Oglejte si ga v trgovinah (Electric Shops).

● Cena, po kateri je vam nujen ta Kelvinator, je znatno nižja kot pa je bila katerikoli druga za modela slične velikosti in kvalitete. Prostornost je zadostna za potrebe povprečne družine. Prostornost za hrano 4.7 kubičnih čevljev. Police 9 1/2 kvadratnega čevlja. Dobro zamrznjen, dovolj visokine za lonce. Trije predali za zamrzovanje vode—več ko pet funtov ledu. Porcelanasta notranjost. Vsi ogli zaokroženi—lahko jih je čistiti. Belo lakirana zunanost s rezistenco proti pegam in odrgnjenju. Ima mnogo posebnih izboljšav, ki so napravile sloves Kelvinatorju.

Na prodaj zdaj v Electric Shops. Vprašajte za model A-6.

COMMONWEALTH EDISON Electric Shops

Downtown—72 W. Adams St.—132 So. Dearborn St.
Telephone RANDolph 1200—Local 155

FEDERAL COUPONS GIVEN

4563 Broadway
2618 Milwaukee Ave.
4831 Irving Park Blvd.
4251 W. Madison St.
4814 So. Ashland Ave.
3600 So. Dearborn St.
612 W. 63rd St.
2948 E. 97th St.
11116 S. Michigan Ave.

Emile Zola:

GERMINAL

POSLOVENIL ALFONZ GSPAN

Se družba ni hotela s svoje strani priznati škode, ki jo je bila utrpela, kakor tudi Gregoirejevi niso hoteli spraviti hčere ob dober glas in izzvati škandala s pravdo, kjer bi morala pričati. Pač pa so nekaj ljudi pozaprl, nekaj neumnih in zbeganih štatistov — kakor zmerom — ki niso ničesar vedeli. Pomotoma so gnali Pierrona uklenjenega tja do Marchienesa na velik posmeh tovarišev. Tudi Rasse-neurja bi bila skoro odvedla dva orožnika. Ravnateljstvo se je zadovoljilo s tem, da je sestavilo imenico odpuščenih delavcev in jim na debelo vračalo delavske knjižice: Maheuju so jo vrnil, prav tako Levaque-u in še štiri in tridesetim njunim tovarišem v sami koloniji Dve sto štirideset. Vsa krivda pa je padla na Štefana, ki je izza onega burnega večera izginil in ki so ga iskali, ne da bi našli za njim kako sled. Chaval ga je iz mrznje ovdil, ni pa hotel izdati še drugih, ker ga je na žive in mrtve prosila Katarina, ki je hotela rešiti svoje starše. Dnevi so minevali, vsi so slutili, da še ni vsega konec, in so z nejevoljo v prsih čakali kraja.

V Montsouju so se odtlej mešanje zbuja- sleherno noč, vsakokrat so planili kvišku, po ušesih jim je brnela namišljena plat zvona, a v nosnicah jih je dražil smrad po smodniku. Najbolj pa jim je mešala glave neka pridiga novega župnika, abbeja Ranvierja, tega suh- ljatega duhovnika z očmi kakor živa žerjavica, ki je bil naslednik abbeja Joire-a. Kako je bil ta ves drugačen od onega, ki mu je bila kot blagemu debelušču edina skrb, živeti z vsem svetom v miru! Toda ali se ni drznil ta abbe Ranvier zagovarjati ostudnih razbojnikov, ki so vsemu kraju v sramoto? Našel je opravičila za zločine stavkarjev, silovito je napadal me- ščanstvo, valeč nanje vso odgovornost. Prav meščanstvo, ki je odvzelo Cerkvi stare pravice, da jih je samo zlorabljalo, je spremenilo ta svet v preklet kraj krivice in trpljenja; me- ščanstvo se noče sporazumeti, pač pa goni ljudi v strahovito nesrečo s svojim brezver- stvom, s svojo trmoglavostjo, da se noče vrniti k veri in k bratstvu prvih kristjanov. Drznil se je pretiti celo bogatašem; opozarjal jih je, če bodo trdovratni in ne bodo hoteli poslušati božjega glasu, da se bo Bog gotovo postavil na stran siromakov: vzel bo spet bogastvo brez- verskim uživačem ter ga razdelil ponižnim in ubogim tega sveta, da bo njegova slava ble- ščala vekomaj.

Verniki so zaradi tega trepetali, notar je dejal, da je to najhujši socializem, vsi pa so videli na čelu neke tolpe župnika, vihtečega križ in rušečega z močnimi zamahi družbo iz sedemnajst sto devet in osemdesetega leta.

Ko je gospod Hennebeau to izvedel, je le zmignil z rameni in dejal:

— Če nam bo preveč presedal, se ga bomo že s škofovo pomočjo otresli.

Medtem pa, ko je preplah valovil od enega kraja ravnine do drugega, je prebival Štefan pod zemljo, na dnu Requillarta v Jeanlinovi jazbini. Tu se je bil skrivil in nihče ni niti slu- til, da je bil tako blizu. Misel, da bi se zatekel v sam rudnik, v ta opuščeni rov nekdanjega šahta, je bila tako drzna, da so bila vsa po- izvedovanja brez uspeha. Zgoraj sta trnoljica in glog tako prerasla porušene tramove nek- danjega odra, da sta zapirala jamo; nihče se ni drznil sem, znati se je moralo ravnati: obe-

siti se na korenine jerebikovca, se brez strahu spustiti v jamo in doseči se trdno lestev. Pa tudi druge zapreke so ga ščitile, zatohla vročina iz jaška, sto dvajset metrov nevarnega se- stopa in še naporno plazenje po trebuhu kake četrte milje daleč med stisnjenimi stenami rova, preden je mogel človek odkriti ta razbojniški brol poln plena. Tu je živel v izobilju, našel je brinovec, ostanek posušene polenovke, vsa- kovrstna živila. Prostorno seneno ležišče se je bilo odlično, nikak preprič se ni čutil v tej ena- komerni, kakor kopel mlačni toploti. Samo z lučjo je bila težava. Jeanlin, ki je bil zdaj njegov dobavitelj, je bil preudaren in molčeč kakor divjak, ves blažen, da ima orožnike za norca, ter mu je prinašal celo pomado, nika- kor pa mu ni prišel omot s svečami v roke.

Ze peti dan si je Štefan svetil le pri jedi. Ni mogel požirati v temi. Ta brezkončna, popolna noč, zmerom enako črna, je bila njegova huda muka. Kaj, če je mogel spati v miru, če je bil založen s kruhom in mu je bilo gorko, toda no- bena noč mu še ni tako težko pritiskala na glavo. Zdelo se mu je, da mu tare celo misli. Tak zdaj živi od tatvine! Kljub njegovim komuni- stičnim teorijam so se oglašali v njem stari privrženi predsodki, glodal je suh kruh in se zadovoljeval s skromnimi obroki. Kaj pa naj stori? Živeti mora, njegova naloga še ni bila izvršena. Še nečesa drugega se je sramoval: kesal se je tiste divje pijanosti, ko se je na tešče zaradi mraza napil brinovec in se po- tem, oborožen z nožem, zagnal na Chavala. To je vzbujalo v njem nekakšno neznano grozo, podedovano zlo, staro dedščino pijanstva, ko ni prenesel niti kapljice alkohola več, ne da bi ga bila napadla morilska obsedenost. Bo mar naposled končal še kot ubijalec? Ko se je zna- šel v tem pribežališču, v globoki tišini pod zem- ljo, si je vsega nasilja, je prespal dva dni ka- kor žival, ki se je bila tako preobzrla, da je obležal. Še zmerom se mu je vse gnusilo, po- bit je bil, v ustih je imel grenak okus, glava ga je bolela, kakor da je strahovito preokrol ne- kaj noči. Minilo je teden dni; Maheujevi, ki so bili obveščeni, mu niso mogli poslati sveče: moral se je odpovedati luči celo takrat, kadar je jedel.

Zdaj je Štefan prebil ure in ure zleknjen na senu. Obhajale so ga čudne misli, ki se jih ni niti oddalje nadejal. Čutil se je nekako vzviše- nega nad tovariši, prečenjeval je samega se- be, češ, kako je izobražen. Nikdar ni toliko pre- mišljal, spraševal je samega sebe, odkod to ne- ugodje zaradi večerajšnjega zbesnelega dira kri- žem rudnikov. Ni se upal odgovoriti, branili so mu spomini, nizka lakomnost, sirovost in- stinktov, vonj po vsej tej siročini, ki se je bila raztrosila v vetru. Četudi ga je trpinčala ta tema, se je vendar bal ure, ko se bo vrnil v ko- lonijo. Kako so se mu gnusili ti na kup zgne- teni siromaki, živeči pri skupnem koritu! Ne enega ni med njimi, da bi z njim resno govoril o politiki. Živijo kakor govedo, zmerom v istem po čebuli zasmrajenem zraku, da bi se človek zadušil! Hotel jim je razširiti obzorje, jih dvig- niti do blagostanja in meščanski manir ter jih narediti za gospodarje. Toda kako daleč je še vse to! In ni imel več poguma, da bi v tej ječi lakote pričakal zmago. Polagoma ga je minevala ničemnurna želja, da bi jim bil vodi- tel, da bi mislil namestu njih, in mu vdihovala dušo tistih meščanov, ki jih je mrzil.

(Dalje prihodnj.)

LIŠAJI

Prvi socialen poskus v rastlin- skem svetu

Prve rastline, ki so prodrle na kopno, so morale biti zelo skromne v svojih zahtevah. Vo- da jih je prej nosila in podpi- rala, svojo izgradnjo so lahko naravnale samo na trdnost glede vlačnosti, voda je vsebovala okrog njihovih stanic redilne snovi in treba jim je bilo samo z vso površino vsrkavati, kar je prihajalo v raztopini do njih.

Ena izmed rastlinskih skupin se je navadila živeti od ostankov odrlih tovarišic. Rastlin- skega zelenila niso več pridelo- vale, kajti druge rastline so ga imele toliko, da so se lahko mi- rno hranile od tega njihovega ze- lenila, ko so jim mrtva telesa gnila. Malo so te rastlinske prisklednice pač to propadanje le pospeševale. To so bile glive, iz katerih so se razvile tudi zna- ne užitne in strupene oblike. Glive pa so rasle kot nitke v go- sti mreži vsepovsod tja, kjer je bilo nekaj vlage in kjer so or- ganski snovi razpadale. Plitka obredja, kamor je voda napla- vila vsakovrstno mrtvo in smrti posvečeno rastlinje, so bila pra- va jedilna shramba za glive. Njih obdobje pa je bilo v nevarno- sti, če je veter odvel njih trose, njih razmnožitvene stanice na kraje, kjer je bilo samo golo, ne- prebavljivo kamenje. Vlaga je pač zadoščevala, da so ti trosi vzkliili in da je raztopila rudnin- ske soli, toda predelava teh rud-

ninskih raztopin v hrano je bila mladim naseljencem nemogoča: manjkalo jim je za to orodje rastlinskega zelenila. Prej ali slej bi morali klijati trosi pro- pasti, kar se je nešteti tudi zgodilo. Toda veter je privel tudi kljice alg, ki so v vlagi prav tako vzkliile in se množile. Te male, oble stanice imajo namreč delce zelenila, ki lahko predelu- jejo rudninsko hranivo v sončni svetlobi v škrob, sladkor in be- ljakovino. Gliva je s svojimi nitkami obkolila mlade alge, ki so ji obetale hrano, a tudi alge so se čutile varne pod plaščem vedno vlažne kolonije gliv, kojih nitke predstavljajo prave nabi- ralnice vode. Poleg tega je ta voda vsebovala tudi raztopljena rudninska hraniva, ki jih je alga lahko kemično predelovala. Od predelkov so se glive spet lahko tako hranile, da jim ni bilo tre- ba uničevati živih stanic alg. Njih trupla pa so seveda lahko prebavljale. Tako sta delovali obe rastlini vzajemno in obe sta imeli od tega svoje korist, do- kler se ni to tovarštvo razvilo tako daleč, da je sodelovalo celo pri razmnožitvi. Kljice alg so ostavljale ovite z nitkami gliv materno rastlino, čeprav se je dogajala tudi še prvotna raz- množitev z ločenimi trosi obeh družabnic. A pri prvi obliki raz- množitve ni odvisno več od slu- čaja, da-li se gliva in alga najde- ta spet k skupnemu življenju. Stalno tovarštvo obeh rastlin- skih vrst v najrazličnejših raz- vojnih stopnjah se imenuje li- šaj.

Čeprav so gradbena sredstva, ki jih imajo lišaji na razpolago, zelo skromna in sestoje v bistvu le iz nitk in kroglic, so vendar razvili bogato število oblik. Na drevesih in kamnih opazimo tu kakor pike majhne pegice, tam spet kakor skrivnostna zname- nja; na tleh ležijo tu kakor si- vzeleni kosi usnja, ki so posuti z rumenimi, nežnimi skledica- mi; na steh se širi tam širna preproga majhnih grmov, ki v suhem poletnem času pod tvojim korakom pokajo, a so v dežev- nem vremenu mehkejši od ža- metu; od vej in debel dreves visijo dolge, srebrne svetlikajo- če se brade, včas tenkolase, po- tem spet dlakaste in zmršene; ob vznožju štorov je polno čaš in lijakov, ki imajo okrog roba na tenkih stebelcih kakor biser- ne glavice; tenke mreže rasejo v nadstropja druga nad drugo: skratka, toliko oblik se proži tvojemu očesu poleg vseh mogo- čih barv, sive, bele, zelenkaste, rjavkaste, črne, rumene, rdeče, oranžne da obstaneš presenečen pred temi čudežnimi zgradbami malega sveta.

Danes skoraj ni kraja, kjer bi ne bilo lišajev. Tu se ti vidi, kakor da je skala pokrita s si- vim prahom. Udariš s kladi- vom po njem in zagledaš zeleno liso zmečanih algnih stanic v telesu lišaja. Celu tam, kjer je dežela zaradi stalnega mraza ne- gostoljubna, zadostuje najtanj- ša plast zemlje, da zrastejo liš- jaji: n. pr. ob robu lednikov in snežišč v visokem gorovju ali v večno zaledenih tleh daljnega

severa. V arktičnih tundrah ži- vijo milijoni severnih jelenov v glavnem od lišajev, ki vsebuje- jo škrobno snov, iz katere se da pripraviti celo klej in v času po- trebe tudi kruh in kaša za člo- veka.

Najbolj negostoljubne kraje zasedajo lišaji. Sončna pripeka jih lahko tako posuši, da se zme- ljejo v prah in vendar bo že pr- va kapljica rose delce obudila k novemu življenju in rasti. Gli- va neprestano stiče za mokroto in solmi, neprestano kuha alga- kroglica z zelenilom in svetlobo redilno juho za oba dela. Kjer se zasidra lišaj s svojimi kore- ninam podobnimi pritrjevalnimi vlakni, tam se mora sčasoma zdrobiti tudi najtrša skala. Če- stokrat sežejo po več centime- trov globoko v kamen in ko raz- padejo, se stvori prva neznatna plast živice pod njihovo varo- valno streho in daje drugim, manj skromnim rastlinicam pri- liko, da se naselijo. Lišajem sledijo mahi, tem pa trave, zeli in končno grmi ter drevesa, ki dokončujejo s svojimi v globino segajočimi koreninami delo lišaj- ev in ustvarjajo pogoje za ži- valsko in človeško življenje.

Prerez skozi naselbino lišajev navzdol nam pokaže drobnost- kasto omrežje glive kot podlago vse tvorbe. Od tu gredo tenki odrastki nitk do okroglih, zeli- nih staničnih kroglic alg in vča- sih vdirajo celo v njihovo notra- njost. Morda gre tu za ostanek prastarega zajedalskega življe- nja glive, morda pa gre za izko- riščanje ostanka življenja ne- zmognih ali odrinjenih algnih stan- ic. Največ zelenih kroglic je tam, kjer se jim proži največ sonca, gliva pa je stvorila spo- daj in zgoraj zaščitno kožico za skupno tvorbo. Gliva prodira obenem vsepovsod v iskanju vo-

Your Milk—From Cow to Doorstep

Every Day—Rain or Shine—the Milkman Is on the Job.

NO CITY in the world, perhaps, is so fortunate as Chicago in the high quality of the fresh pasteurized milk which is available to Chicago residents. The high standards set by both producers and distributors of this area are constantly upheld by testing and inspecting dairy farms, cattle, barns, tank cars, utensils, pasteurization plants, bottles, delivery vehicles, and the people employed in the milk industry. Everything possible to safeguard the health of the consumer is done.

The following account is a bird's-eye view of the processes by which fresh pasteurized milk is brought from the cow to your doorstep. Reliable dealers get their milk only from farmers whose milk has been proven of high quality and whose farms are kept according to the standards set. The cows are tested for their health; the farmer must keep his stables clean, well lighted, and well ventilated; he must use sterilized utensils; he must have a milk house in which the milk is cooled. From the farm the milk is sent to the pasteuriza- tion plant in glass lined tanks on trucks or in well iced refrigerator cars.

As soon as the milk is received at the pasteurization plant it is sub- jected to a series of tests to deter- mine the flavor, the butter fat con- tent, etc. Following the tests the milk is pumped to glass lined tanks at the top of the plant, from whence it begins to flow downward, first through a filter, and then to the pasteurizer. Pasteurization is the process whereby milk is heated to a temperature of approximately 143 degrees F. and held there for about thirty minutes to keep the milk pure. The milk is then within fifteen minutes cooled to below 50 de- grees F.

It then flows directly to the bot- tling machine where each bottle is mechanically filled and capped with- out being touched by human hands. Each bottle is treated to seven washings, emerging thoroughly steri- lized and ready for the milk. After being filled and capped the bottles are placed in crates, given a final rinse, and placed in the delivery wagon.

Every day, rain or shine, warm or cold, your milkman places at your doorstep your bottle of fresh pasteurized milk, ready for the many and varied ways in which this most nearly perfect food may be served.

de in redilnih soli, alga pa skrbi za njih asimilacijo, za njih ke- mično predelavo. Na kožni plasti lišaja stoji končno proste glivne nitke, med katerimi se stvorijo mešički, ki so napolnje- ni s trosi. V vsem se nam proži slika smotrne delitve dela, ki je v korist tovariški celoti in s tem tudi njenim posameznim čla- nom.

(Po razpravi dr. O. Richterja—kk)

Pri zdravniku

—Ne pomaga nič, draga go- spodicična, operacija slepega čre- vesca bo potrebna.

—Moj Bog, ali je to nevarna operacija?

—Kakor je pač. Sicer sem pa jaz specialist za takšno operaci- jo. Gospe, ki ste jo srečali na vratih, sem izrezal že dvestoto črevo.

—Gospod doktor, nisem ve- dela, da ima človek toliko slepih čreves ...

Nova moč za oslabele organe

NUGA-TONE ojačuje oslabele organe. Je izvrstna želodčna tonika, izboljša apetit in pomaga prebavi. Pomaga točno delovanje čreves in želodca. Čreva delujejo smernje, pristo. Upliva na srce ima NUGA-TONE s tem, da daje več energije za delovanje. Ob- lasti zdravljenja daljših bolezni je to izvrst- na tonika, ojačevalno. Vzemite NUGA-TONE že danes. Priporočite se o njega novi moči in zdravje. Dovolj za mesec dni zdravljenja, za en dolar. Uspeh zagotovljen ali pa denar nazaj. Na prodaj v vseh lekarnah.

Prosti saprtnici vzemite—UGA-SOL—Idealni odvajalec. 25c in 50c. (Adv.)

PETER, 19. OKTO

Pri bricvu

— Pazite no malo, vaa. Brizgate mi kolonijo v oči in usta!

— Prava reči! Saj se pil prav poceni na licu!

Zdravniki svetujejo

"PIJTE MLEKO"

Pijte kozarec sve- pasteriziranega m- pri vsakem obedu. J- ko lahko za prebav- vam pomaga vzdrži- polno zdravje. Zdrav- priporočajo vsakemu- škemu in ženski "naj- dosti mleka," ker do- prvine, ki so potreb- telo, da se počutite- bolje. Naročite zda- svojega mlekarja. De- vil ga bo pred vašo v- —udoben, varčen n- kupovanja.

MILK FOUNDATION

A non-profit organiz- endowed to give out se- fic facts on general h- 205 W. Wacker Drive, Ch-

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča d

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hr- slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku i-

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLA S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 SO. LAWDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vsa ustmena pojasnila

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto šteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročni Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane \$6.00 za eno leto nino. Ker pa člani še plačajo pri ascemtu \$1.20 za tednik, se jim šteje k naročninu. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag k bi rad čital list vsak dan. Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado	Za Ciceru in Chicago je.
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in.....
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in.....
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in.....
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in.....
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in.....

Za Evropo je..... \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tedni moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na Prosveto, to tako naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime..... Čl. družina št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih član družine:

2)..... Čl. družina št.....

3)..... Čl. družina št.....

4)..... Čl. družina št.....

5)..... Čl. družina št.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....